

- دوشنبه ۲۹ بهمن ۱۴۰۳**
- سال هفدهم - شماره ۳۰۶۷**

سپهرغرب، گروه کشاورزی – طاهره ترابی‌مهوش: در گفت‌وگو با عضو هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز مشخص شد؛ کشاورزی باید بر مبنای اصول علمی و مدیریت صحیح انجام شود، اگر این اصول رعایت نشود و سیستم‌های سنتی بدون استفاده از روش‌های علمی ادامه یابند، درنهایت تخریب خاک و پیامدهای منفی ناشی از آن را شاهد خواهیم بود. خاک یکی از اصلی‌ترین عناصر محیط زیست و لازمه حیات است، چراکه بقای زیست بشر در گرو بهره‌مندی از خاک سالم و غنی است، به همین دلیل بدون خاک سالم ادامه زندگی ممکن نیست. اهمیت خاک، در تأمین غذای سالم و از طرفی محیط زیستی پاک و به دور از هرگونه آلودگی بوده و در حقیقت بستر زندگی بشر است که در کنار عنصر مهم آب شروط لازم زیست را فراهم کرده‌اند و بدون این عناصر مهم امکان تداوم زندگی وجود نخواهد داشت.

این در حالی است که طی سال‌های اخیر عواملی چون رشد شهرنشینی و در پی آن افزایش کشاورزی غیر اصولی که در دل خود جذب شدن برخی مواد شیمیایی در خاک و استفاده از سموم و آفت‌کش‌ها و مصرف بیش از حد کودهای شیمیایی و فرسایش آلودگی خاک و تخریب سطح زمین را به‌دنبال داشته، آسیب جدی به پیکره خاک وارد کرده این در حالی است که بر اساس آمارهای جهانی خاستگاه حدود ۹۵ تا ۹۹ درصد غذا و هرآنچه انسان برای بقای خود به آن نیاز دارد، خاک است. طبق آمارهای جهانی حدود ۴۰ درصد از خاک‌های کشاورزی در جهان تاکنون فرسوده شده‌اند درحالی‌که زمین‌های کشاورزی حدود۷۰ درصد از مساحت این سیاره را تشکیل می‌دهند. به گفته سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد، ممکن است ظرف ۶۰ سال آینده خاک قابل‌کشت تمام شود و در حال حاضر نیز جهان نیمی از خاک سطحی خود را در ۱۵۰ سال گذشته از دست داده و تلفات در حال افزایش است. بر این اساس باید توجه به جایگاه محیط زیستی این عنصر حیاتی برآن شدیم تا رخصوص چگونگی تأثیر کشاورزی بر تخریب و فرسایش خاک و در عین حال راهکارهای پیش رو با دکتر

سیامک ساعدی؛ عضو هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

کشاورزی چه تأثیری بر تخریب و کاهش کیفیت خاک دارد؟ کدام روش‌های کشاورزی بیشترین اثر منفی را بر فرسایش و کاهش حاصل خیزی خاک می‌گذارند؟

کشاورزی باید بر مبنای اصول صحیح و علمی انجام شود. اگر مدیریت علمی و مبنایی وجود نداشته باشد، نهایتاً به‌خاطر وابستگی بیشتر به روش‌های سنتی، کشاورزی فقط به عملکرد تمرکز خواهد کرد.

■ کدام روش‌های کشاورزی بیشترین تأثیر منفی را بر فرسایش خاک و کاهش حاصلخیزی خاک دارند؟

استفاده بی‌رویه از کودهای شیمیایی و سموم یکی از مسائل آسیب‌زا در بین روش‌های کشاورزی است که اثرات غیر جبرانی را به‌دنبال خواهد داشت زیرا استفاده غیرمنطقی از کودهای شیمیایی می‌تواند خواص فیزیکی خاک، ازجمله ساختمان آن را تخریب کند در این صورت خاک نسبت به جریان‌های آب و حرکت ذرات آسیب‌پذیری بیشتری خواهد داشت که منجر به فرسایش و در بلندمدت تولید رسوب می‌شود. مسئله بعدی نداشتن تناوب زراعی است در حالی که این روش می‌تواند منجر به کاهش حاصلخیزی خاک شود چراکه نقش مهمی در بازسازی خاک، تشکیل خاکدانه‌های مناسب و بهبود نفوذپذیری نسبت به آب دارد.

اگر کشت بدون تناوب انجام شود، به‌مرور ساختمان خاک و خاکدانه‌ها از بین می‌روند و خاک قابلیت نفوذ آب را از دست می‌دهد، این وضعیت باعث تشکیل لایه‌های نفوذناپذیر و افزایش فرسایش خاک می‌شود.

از طرفی استفاده از ماشین‌آلات سنگین و شخم

عمیق یکی دیگر از روش‌های کشاورزی آسیب‌زا است زیرا بدون در نظر گرفتن شرایط منطقه‌ای (مانند شیب و نوع خاک) می‌تواند منجر به سفت شدن خاک و کاهش کیفیت آن شود.

■ چه روش‌هایی می‌توانند از تخریب خاک جلوگیری کنند؟

نخست کشاورزی حفاظتی است که شامل استفاده از حداقل عملیات زراعی، مدیریت مناسب ماشین‌آلات و حفظ پوشش گیاهی است، این روش به حفظ خواص فیزیکی و شیمیایی خاک کمک و از فرسایش آن جلوگیری می‌کند. استفاده نادرست از ماشین‌آلات سنگین می‌تواند منجر به فشردگی خاک شود که در نتیجه آن، نفوذپذیری آب کاهش یافته و رشد گیاهان با مشکل مواجه می‌شود.

برای جلوگیری از این مشکل، باید ماشین‌آلات را متناسب با شرایط منطقه، نوع خاک و شیب زمین انتخاب کرد، همچنین، استفاده از روش‌هایی که بقایای گیاهی را بر روی زمین حفظ می‌کنند، می‌تواند به جلوگیری از فرسایش کمک کند.

نکته بعدی مدیریت آب و سیستم‌های آبیاری است که بر این اساس ارزیابی دقیق کیفیت آب (شوری، سدیم، و سختی) و سیستم‌های آبیاری مناسب می‌تواند به جلوگیری از شور شدن و آلودگی خاک کمک کند.

همچنین استفاده از کودهای عالی و کمپوست‌ها نقش مهمی در بازگرداندن مواد مغذی خاک و بهبود خواص فیزیکی و شیمیایی ایفا می‌کند، البته در کشور ما، میزان مواد عالی خاک‌ها بسیار پایین است؛ بنابراین، استفاده از این کودها می‌تواند به حل بسیاری از مشکلات کمک کند.

■ نقش کشاورزی حفاظتی در جلوگیری از تخریب خاک را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

کشاورزی حفاظتی شامل مصرف بهینه و صحیح کودها، ماشین‌آلات، و تمام بخش‌های مدیریت پایدار کشاورزی است؛ بنابراین اگر ما به تمام این موارد با جزئیات توجه کنیم و برای این دیدگاه تمرکز داشته باشیم که پایداری منابع برای آیندگان مهم هستند، می‌توانیم با این روش‌های مبتنی بر اصول علمی کشاورزی حفاظتی را اجرا کنیم.

سیستم سنتی کشاورزی تخریب‌گر بلامنازع خاک

نبود تناوب کشت مترادف با تخریب ساختمان خاک/ کشاورزی حفاظتی روشی برای پایداری منابع

■ نقش مدیریت آب و سیستم‌های آبیاری در جلوگیری از شور شدن و کاهش کیفیت خاک را تشریح کنید؟

نقش آب و سیستم‌های آبیاری نیز بسیار مهم است. آب‌هایی که برای آبیاری استفاده می‌شوند آن‌ها چقدر است؟ آیا سدیمی هستند و میزان سدیم آن‌ها چقدر است؟ و سایر ویژگی‌هایی مثل بی‌کربنات‌ها و کاتیون‌هایی که می‌توانند روی سختی خاک اثر بگذارند از اهمیت بالایی برخوردار است به طوری که اگر روی این موضوعات تمرکز شود و در سیستم‌های آبیاری به لحاظ مدیریتی مورد توجه قرار گیرد، می‌توان از شور شدن و آلودگی خاک در آینده جلوگیری کرد.

■ آیا امکان احیای خاک تخریب‌شده وجود دارد؟

بله، امکان احیای خاک تخریب‌شده بستگی به نوع و میزان تخریب دارد، به بیان دیگر اگر خاک به علت فرسایش و بر اساس عوامل فیزیکی از دست رفته باشد، فرایند خاک‌سازی ممکن است چند صد سال طول بکشد اما اگر شور یا آلوده شده باشد، می‌توان از روش‌های احیا استفاده کرد. مثلاً اگر از آب نامناسب برای آبیاری استفاده می‌کردیم، دیگر از آن استفاده نکنیم و سیستم‌های آبیاشویی را به‌کار ببریم تا میزان شوری خاک کاهش یابد و یا اگر فرض کنیم عوامل آلاینده‌ای مانند کودهای شیمیایی وجود دارند، باید به میزان مصرف آن‌ها توجه کنیم تا تخریب فیزیکی و شیمیایی خاک کاهش یابد، در این بین استفاده از کودهای آلی مانند کمپوست، نقش مهمی در بازگرداندن حاصلخیزی خاک دارند، زیرا میزان مواد آلی خاک‌ها در کشور ما بسیار پایین است.

■ چطور می‌توان بین افزایش بهره‌وری کشاورزی و حفظ منابع خاک تعادل ایجاد کرد؟

تعادل بین افزایش بهره‌وری و حفظ منابع خاک قطعاً تابع مدیریت پایدار است؛ بنابراین اگر فکر کنیم به هر بهایی که شده باید فقط تولید داشته باشیم، این تعادل قابل برقراری نیست، پس همانطور که بیشتر عنوان شد در تولید باید

مدیریت پایدار را در نظر گرفت تا منابع طبیعی برای آینده حفظ شود.

بنابراین ما بایستی مدیریتی داشته باشیم که شامل کنترل فرسایش، مصرف بهینه و صحیح کودها و آبیاری‌های صحیح باشد.

مسئله بعدی اینکه اگر ما به رشته‌های خاصی مثل خاک‌شناسی که زیربنای تولید و توسعه کشاورزی است، اهمیت ندهیم یا اگر فارغ‌التحصیلان ما اطلاعات کافی نداشته و فقط مدرک گرفته باشند، نمی‌توانیم در مسیر کشاورزی پایدار موفق باشیم؛ بنابراین لازم است در این زمینه نیز فکر و اندیشه درست به‌کار گرفته شود. مع‌الوصف با توجه آنچه گفته شد؛ در طول تاریخ، خاک اساس کشاورزی بوده است. نزدیکی ما با خاک حاصلخیز، تواناییمان را نسبت به کشت گیاهان تحت تأثیر قرار داده و روی توسعه پایدار حوزه کشاورزی اثر گذاشته؛ بنابراین می‌توان خاک را اساس و بنیاد کشاورزی قلمداد کرد، اما تخریب خاک یکی از خسارت‌بارترین رخدادها است که برخلاف آب‌وهوا غیرقابل تجدید است و کشاورزی فشرده نیز این روند طبیعی را تسریع می‌بخشد به طوی که در پی توجه نکردن به تناوب زراعی، گیاهان را فصل‌به‌فصل بدون وقفه رشد می‌دهیم و به‌تدریج خاک را از مواد مغذی تخلیه می‌کنیم، این پدیده را خستگی خاک می‌نامند. در این مورد کودها به بازبایی حاصلخیزی خاک کمک نمی‌کنند؛ چه‌بسا استفاده نادرست یا افراطی از سموم و مواد شیمیایی منجر به آلودگی خاک می‌شود. این استفاده به‌خودی‌خود به امنیت غذایی نیز لطمه می‌زند.

بنابراین چنانکه گفته شد عمده مشکل در بروز پدیده «فرسایش خاک» مربوط به کشاورزی دیم است این نوع کشت بیش از ظرفیت سرزمین اتفاق می‌افتد و بدتر از همه اینکه کشاورزان زمین را در جهت شیب شخم می‌زنند چراکه این کار برای آن‌ها آسان‌تر است و سوخت کمتری مصرف می‌کنند، شدت فرسایش در این مناطق زیاد می‌شود و در هنگام بارندگی با وقوع بارش شدید، خاک باارزش در مراتع و مناطقی با کشت دیم شسته می‌شود. این مسئله به‌تدریج نابودی خاک را به‌دنبال دارد و در این صورت خاک غیرقابل بازگشت است.

■ لزوم اصلاح نظام آماری و نظارت قوی‌تر

برای جلوگیری از تکرار چنین بحران‌هایی، ضروری است که نظام آماری و نظارتی وزارت جهاد کشاورزی اصلاح شود. ایجاد یک سامانه جامع اطلاعاتی که در آن میزان دقیق تولید، مصرف و ذخایر ثبت شود، می‌تواند به برنامه‌ریزی بهتر کمک کند. همچنین، لازم است که سیاست‌های نظارتی بر بازار به‌گونه‌ای تقویت شوند که امکان احتکار و دست‌کاری قیمت‌ها به حداقل برسد. اگر این وزارتخانه بتواند با شفافیت بیشتری اطلاعات دقیق‌تری را ارائه دهد و نظارت جدی‌تری بر بازار داشته باشد، می‌توان از افزایش بی‌رویه قیمت‌ها جلوگیری کرد و به یک بازار پایدار و متعادل دست یافت.

است که تولید واقعی کمتر از میزان اعلام‌شده بوده یا برنج تولیدی به‌طورکامل وارد بازار نشده است.

■ احتکار و عدم برخورد به‌موقع با محتکران

وزارت جهاد کشاورزی مسئله احتکار برنج توسط برخی از واسطه‌ها و سودجویان را مطرح می‌کند که اطلاعات دقیقی از انبارهای احتکارشده دارد و قصد مقابله با محتکران را دارد، اما سؤال اساسی اینجاست که چرا این اقدام دوتر انجام نشده؟ اگر این وزارتخانه از وجود این ذخایر مطلع بوده، چرا اجازه داده تا بازار با کمبود مصنوعی مواجه شده و قیمت‌ها افزایش پیدا کند؟ تاخیر در برخورد با محتکران باعث شده که برنج با نرخ‌های غیرمنصفانه در بازار عرضه شود و فشار اقتصادی بیشتری بر مصرف‌کنندگان وارد آید.

حفاظت از اراضی کشاورزی نیازمند مشارکت همگانی است

سپهرغرب، گروه کشاورزی؛ رئیس سازمان امور اراضی کشور گفت: حفاظت از اراضی کشاورزی با مشارکت همه دستگاه‌های ذی‌ربط و مردم امکان‌پذیر است.

رضا افلاطونی، در نشست شورای معاونان و مدیران این سازمان با موضوع بررسی عملکرد معاونت‌ها و دفاتر بیان کرد: برای حفاظت و جلوگیری از تغییر کاربری اراضی کشاورزی، بر اساس قوانین موجود تمامی دستگاه‌های ذی‌ربط لازم‌التصارت همکاری لازم در این زمینه داشته باشند تا با مشارکت آحاد مردم یک عزم ملی در این خصوص صورت گیرد.

وی افزود: یکی از اولویت‌های مهم سازمان امور اراضی کشور این است که سازمان‌هایی را که در زمینه مدیریت زمین وظیفه‌ای برعهده دارند، در این امر مشارکت کنند. رئیس سازمان امور اراضی کشور گفت: جلب مشارکت مردمی برای حفاظت از اراضی کشاورزی حائز اهمیت است و لازم با هماهنگی یگان حفاظت اراضی کشاورزی و دفت ترویج و روابط عمومی راهکارهایی برای افزایش بیشتر مشارکت مردم برای حفظ اراضی کشاورزی ارائه شود.

افلاطونی ادامه داد: در حوزه نظارت‌های

خبر

اقتصاد پاک و مشاغل پایدار

قلب تپنده «روستای سبز»

سپهرغرب، گروه کشاورزی؛ طرح «اِروستای سبز» به‌عنوان الگویی نوین در توسعه پایدار روستایی با تأکید بر اقتصاد سبز، حفظ محیط زیست و مشارکت جامعه محلی در حال تبدیل شدن به راهکاری کلیدی برای بهبود کیفیت زندگی روستاییان و مقابله با چالش‌های زیست‌محیطی است. توسعه پایدار روستایی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه ملی همواره با چالش‌های متعددی از جمله فقر، نابرابری، تخریب محیط زیست و کمبود زیرساخت‌ها روبه‌رو بوده است، در سال‌های اخیر با افزایش آگاهی نسبت به اهمیت حفظ محیط زیست و لزوم استفاده پایدار از منابع طبیعی، طرح‌هایی همچون «روستای سبز» به‌عنوان راهکاری مؤثر برای حل این چالش‌ها مطرح شده‌اند، این طرح با ترکیب اصول اقتصاد سبز، فناوری‌های نوین و مشارکت جامعه محلی به‌دنبال ایجاد روستاهایی پایدار و مقاوم در برابر تغییرات اقلیمی است.

■ ابعاد طرح «روستای سبز»

اقتصاد سبز و مشاغل پایدار، یکی از اهداف اصلی طرح روستای سبز، توسعه مشاغل سبز و پایدار در مناطق روستایی است. این مشاغل شامل فعالیت‌هایی همچون کشاورزی ارگانیک، گردشگری پایدار، تولید انرژی‌های تجدیدپذیر و صنایع دستی سازگار با محیط زیست می‌شود، برای مثال در برخی روستاها با استفاده از انرژی خورشیدی و بادی نیاز به سوخت‌های فسیلی کاهش یافته و اشتغال پایدار ایجاد شده است.

حفظ محیط زیست و تنوع زیستی، این با تأکید بر حفظ منابع طبیعی و تنوع زیستی به‌دنبال کاهش آلودگی‌های محیطی و جلوگیری از تخریب اکوسیستم‌ها است، استفاده از گیاهان دارویی، مدیریت پایدار آب و خاک و کاهش استفاده از مواد شیمیایی در کشاورزی از جمله اقدامات این طرح است، به‌عنوان نمونه در روستاهای استان کهگیلویه و بویراحمد با اجرای این طرح، میزان فرسایش خاک کاهش یافته و تنوع زیستی منطقه بهبود پیدا کرده است.

مشارکت جامعه محلی، مشارکت فعال روستاییان در طراحی و اجرای طرح‌های توسعه پایدار، یکی از ارکان اصلی موفقیت روستای سبز است، این مشارکت از طریق تشکیل تعاونی‌ها، برگزاری کارگاه‌های آموزشی و ایجاد شبکه‌های اجتماعی محقق می‌شود، در برخی روستاها با مشارکت زنان و جوانان پروژه‌هایی همچون تولید محصولات ارگانیک و گردشگری روستایی به موفقیت‌های چشمگیری دست یافته‌اند.

فناوری‌های نوین و نوآوری استفاده از فناوری‌های نوین در کشاورزی، مدیریت منابع آب و انرژی، و توسعه زیرساخت‌های دیجیتال، از دیگر ابعاد مهم طرح «روستای سبز» است. به‌عنوان مثال، در برخی روستاها با استفاده از سیستم‌های آبیاری هوشمند، مصرف آب به میزان قابل توجهی کاهش یافته است.

■ چالش‌ها و راهکارها

پیش‌روی مالی و زیرساختی، یکی از اصلی‌ترین چالش‌های پیش‌روی این طرح، کمبود منابع مالی و زیرساخت‌های لازم است. برای حل این مشکل جذب سرمایه‌گذاری‌های دولتی و خصوصی و استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی همچون صندوق‌های توسعه پایدار پیشنهاد می‌شود.

آموزش و توانمندسازی روستاییان، بسیاری از روستاییان به‌دلیل کمبود آگاهی و مهارت‌های لازم در اجرای طرح‌های پایدار با مشکل روبه‌رو می‌شوند، برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های عملی می‌تواند به توانمندسازی آن‌ها کمک کند.

هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، نبود هماهنگی بین سازمان‌های دولتی و نهادهای محلی یکی دیگر از چالش‌های اجرای این طرح است. ایجاد یک ساختار مدیریتی یکپارچه و شفاف می‌تواند به بهبود هماهنگی و اجرای مؤثر طرح کمک کند.

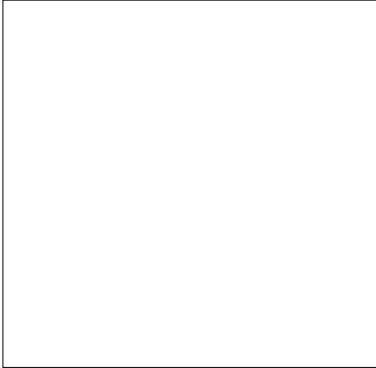
به گزارش ایمنّا، طرح «اِروستای سبز» به‌عنوان الگویی نوین در توسعه پایدار روستایی با ترکیب اصول اقتصاد سبز، فناوری‌های نوین و مشارکت جامعه محلی گامی بلند در جهت ایجاد روستاهایی پایدار و مقاوم برداشته است.

با وجود چالش‌های پیش‌رو، این طرح با جذب سرمایه‌گذاری‌های مناسب، آموزش روستاییان و هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی می‌تواند به یکی از موفق‌ترین الگوهای توسعه روستایی تبدیل شود، در آینده گسترش این طرح به سایر مناطق روستایی کشور می‌تواند به تحقق اهداف توسعه پایدار و بهبود کیفیت زندگی روستاییان کمک کند.

رئیس اتحادیه مرکزی مرغداران اعلام کرد؛

رکوردشکنی در صادرات تخم‌مرغ

افزایش تولید و ثبات قیمت در بازار ماه رمضان و عید

گران‌فروشی

رئیس اتحادیه مرکزی مرغداران میهن درباره وضعیت قیمت‌ها تأکید کرد:هیچ افزایش قیمتی در بازار تخم‌مرغ نداشته‌ایم و قیمت‌ها ثابت مانده‌اند. ۵۸ هزار تومان قیمت درب مرغاری باید باشد که الان حدود ۵۳ هزار تومان است و با توجه به اینکه هر کیلو تخم مرغ با قیمت ۶۸ هزار تومان است، قیمت هر شانه دو کیلویی تخم‌مرغ به صورت فله برابر مصرف‌کننده حدود ۱۳۶ هزار تومان است و اگر

سپهرغرب، گروه کشاورزی؛ رئیس اتحادیه مرکزی مرغداران میهن از افزایش تولید تخم‌مرغ در کشور و ثبات قیمت آن در بازار برای بازه زمانی ماه رمضان و عید نوروز خبر داد و اعلام کرد، امسال رکورد صادرات تخم‌مرغ شکسته شده است.

حمیدرضا کاشانی اظهار کرد: تولید تخم‌مرغ در کشور در بازه زمانی ۱۰ ماهه به حدود ۱۱۸ هزار تن رسیده، در حالی که میزان مصرف بین ۱۰۳ تا ۱۰۵ هزار تن است. بنابراین، تولید از مصرف فراتر رفته و حتی ۱۰ درصد بیش از نیاز کشور تخم‌مرغ تولید می‌شود. با این شرایط، هیچ نگرانی بابت تأمین بازار در ایام پایانی سال، عید نوروز و ماه رمضان وجود ندارد.

■ حمایت از تولیدکنندگان و صادرات تخم‌مرغ
وی در خصوص حمایت از تولیدکنندگان گفت: برای خروج تولیدکنندگان از زیان، اتحادیه اقدامات حمایتی انجام داده که یکی از این اقدامات، خرید حمایتی است تا تداوم تولید با مشکل مواجه نشود و تاکنون حدود ۳۵۰۰ تن خرید حمایتی تخم‌مرغ انجام شده تا به ذخیره‌سازی و صادرات بازار داخلی منتهی وارد نشود و به صورت فله

■ ثبات قیمت تخم‌مرغ و برخورد با